

УДК 007:304:81'27

Людмила Пономаренко – доктор наук із соціальних комунікацій, доцент, професор кафедри видавничої справи, редагування та української філології Інституту журналістики та масової комунікації Класичного приватного університету, м. Запоріжжя

Електронні матеріали з культури української мови (на прикладі вживання прийменника ПО)

У статті проаналізовані додаткові можливості підвищення культури мовлення, які одержують носії української мови шляхом використання електронних матеріалів, наданих пошуковою системою Google на відповідний запит. Предметом дослідження є обрана тема «Вживання прийменника ПО» як одна з найбільш показових тем з культури української мови. Наш вибір пояснено тим, що найбільш типові помилки у вживанні прийменників в українській мові під впливом російської мови трапляються саме з цим прийменником. Під час проведення аналізу з'ясовано, що серед представлених пошуковою системою Google перших десяти електронних ресурсів високоякісних менше ніж половина, з яких ще половина – наукові статті для фахівців. Тож для пересічного читача залишається майже третина матеріалів задовільної якості та ще одна третина – низької якості.

Ключові слова: інформаційні технології, культура української мови, пошукова система Google, електронні матеріали, вживання прийменника ПО.

Постановка наукової проблеми та її значення. Сьогодні, у другому десятилітті ХХІ ст., інформаційні технології розвиваються з космічною швидкістю, тож, здається, з такою ж швидкістю мовці мають удосконалювати своє мовлення. Проте на практиці трапляється зовсім інакше: частогусто носій мови довіряє свій мовно-культурний рівень машині, тобто комп'ютеру, планшету, смартфону. Йдеться про типові «аргументи» пересічного мовця, на кшталт: «Комп'ютер сам виправить мою помилку» чи «Я можу це подивитися в Google». Проте нам, філологам, відомо, що, до прикладу, яка б розумна не була машина, вона не править стилістичних помилок, відповідно, й «не бачить» русизмів чи англіцизмів; комп'ютерний переклад обов'язково потребує людського втручання, а, до прикладу, улюблена пошукова система Google видасть вам не єдино правильний спосіб написання того чи того слова або вислову, а всі можливі способи, а ви вже, мовляв, розбирайтеся самі. З огляду на такий стан справ **актуальним** є питання можливостей підвищення культури мовлення носія української мови за допомогою електронних матеріалів в умовах інформаційного суспільства.

Аналіз досліджень цієї проблеми. На сьогодні в царині культури української мови вже досить багато зроблено науковцями-лінгвістами, зокрема С. Єрмоленко, Н. Бабич, М. Пентилюк, О. Пономаревим, О. Сербенською та ін. Першим виданням із культури мови на зорі незалежності була «Культура української мови. Довідник» за ред. В. Русанівського (1990) [9]. Частково інформацію з цього довідника було використано під час укладання більш нового видання Н. Дзюбишиної-Мельник, Н. Дужик, С. Єрмоленко «Культура мови на щодень» (1997, 2002, доповн. і випр.) [7]. На наш погляд, це так звана захаявна книжечка для вдосконалення мовлення пересічного мовця. Крім того, довідник за редакцією В. Русанівського ліг в основу найсучаснішого на сьогодні (хоч уже й десятирічної давності) довідкового видання, зокрема «Довідника з культури мови» (2005) [6], доповненого і вдосконаленого групою науковців Інституту української мови на чолі з С. Єрмоленко. Варто назвати також найпопулярніше видання з культури української мови перших років незалежності «Антисуржик: Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити» за заг. ред. О. Сербенської (1994, 2011, доповн. і переробл.) [2].

Крім того, найбільш відомими й уживаними, на наш погляд, є такі довідники: М. Білоус, О. Сербенська «Екологія українського слова. Практичний словничок-довідник» (2003, 2005 випр. і доповн.) [3], М. Волошак «Неправильно – правильно. Довідник з українського слововживання: За матеріалами засобів масової інформації» (2000, 2003, 2010) [4], О. Пономарів «Культура слова: Мовностилістичні поради» (1999, 2001) [13]. На особливу увагу заслуговує порівняно нова монографія, щоправда вже двічі перевидана, відомої дослідниці й захисниці української мови І. Фаріон «Мовна норма: знищення, пошук, віднова...» (2009, 2010, 2013) [18]. Цю монографію з

огляду на її багатий практичний матеріал можна використовувати і як довідник, і як посібник з культури мови. Проте це все паперові видання.

Завдання. Сьогодні більшість дорослого населення регулярно користується Інтернетом. Тому все більш важливим завданням для філологів-україністів є створення якісних електронних ресурсів, зокрема й з культури української мови. Тож звернемося до Всесвітньої мережі з метою пошуку якісних довідкових ресурсів із культури мови для задоволення власних потреб наших мовців. Для надання порад, до яких же електронних ресурсів варто звертатися, потрібно проаналізувати якість матеріалів, які видає пошукова система на популярні запити з культури української мови.

Мета статті – з'ясувати, які електронні матеріали з культури української мови видає найпоширеніша пошукова система Google, зокрема на прикладі вживання прийменника ПО.

Виклад основного матеріалу та обґрунтування отриманих результатів. Предмет дослідження – тема «Вживання прийменника ПО» як найбільш поширена й показова з культури української мови, оскільки однією з найбільш типових помилок у вживанні прийменників під впливом російської мови є саме вживання словосполук з прийменником ПО. Справа в тому, що цей прийменник у російській мові має досить високу частоту вживання, натомість в українській – досить низьку. У цьому й полягає причина «інтервенції» нав'язливого прийменника ПО в українську мову та поглиблення в ній процесу «суржикізації».

Звертаємося до популярної пошукової системи Google з ключовою пошуковою фразою «вживання прийменника ПО» й розглядаємо перші десять позицій (на 2 червня 2015 року). На першому місці – матеріал з блогу О. Лутчин, розташованого на платформі «Народний оглядач», з однойменною назвою «Вживання прийменника ПО» [11]. Матеріал опублікований 30 квітня 2013 року. Автор спочатку подає нормативні випадки вживання прийменника ПО в українській мові, а далі наводить різні способи його заміни синонімічними прийменниками та безприйменниковими конструкціями. Із метою ілюстрації теоретичного матеріалу наведено багато словосполук за схемою «неправильно» – «правильно». Проте немає прикладів вживання цих словосполук у реченнях.

На другому місці – стаття «Типові помилки у вживанні прийменників» з електронної книги Л. Азарової, Н. П'яст, Л. Радомської «Українська мова: складні вживання (найновіші рекомендації)» [1]. У цьому матеріалі вживанню прийменника ПО присвячений лише п'ятий пункт і то не повністю. Попри це, автор подає приклади словосполук за схемою «неправильно» – «правильно», далі наводить кілька речень за цією ж схемою, а далі називає синтаксичні відношення, які передаються за допомогою прийменника ПО та є нормативними. Ці відношення (часові, об'єктні, мети, кількісні, частково просторові) автор ілюструє на прикладі 2–3 словосполук. Мінус цього матеріалу полягає в тому, що прийменник ПО потрібно відшукувати серед іншого матеріалу. Крім того, у матеріалі не подані всі способи заміни словосполук з прийменником ПО та не виділені ці способи.

Третє місце посідає стаття «Усталені прийменникові конструкції в діловому мовленні» в розділі «Українська мова» на сайті Львівського державного університету безпеки життєдіяльності [17]. Остання зміна – 19 травня 2013 року. У цьому матеріалі інформацію про вживання прийменника ПО потрібно розшукувати серед інших повідомлень, хоча названі синтаксичні відношення, в яких прийменник ПО є нормативним, подані словосполучки для ілюстрації цих відношень. Проте досить нефахово поданий матеріал про заміну словосполук з прийменником ПО, оскільки фраза «Часом цей прийменник вживають недоречно...» є більше публіцистичною за своїм стилем. Що означає «часом»? Мовцю потрібно знати напевно, в яких випадках як потрібно замінити. Плюсом можна вважати подані далі словосполучки російською мовою, зокрема і з прийменником ПО, та переклад їх українською без прийменника ПО. Щоправда, цих словосполук не так багато та їх потрібно розшукувати відповідно до алфавіту. Загальне враження від статті не дуже позитивне, оскільки матеріал погано структурований, немає виділень, шрифт дуже дрібний, тому користуватися досить незручно.

На четвертому місці – стаття «Культура мови: вживання прийменника ПО (Крок третій)» із нашого власного сайту «Моволюбам» [8]. Матеріал опублікований 25 квітня 2014 року. Стаття має коротенький вступ, інакше кажучи, «гачок», який має зацікавити читача. Матеріал добре структурований: подані різні способи заміни прийменника ПО іншими прийменниками чи безприйменниковими конструкціями з ілюстраціями на прикладі словосполук (по 4–5 до кожного

способу) та речень (по 2 до кожного способу). Укінці наведені синтаксичні відношення, які передає прийменник ПО у тих випадках, коли «залишається самим собою», тобто є нормативним в українській мові. Стиль статті дозволимо собі визначити як науковий з елементами розмовного (як під час лекції вживаємо розмовну лексику з метою фокусування уваги слухача). До матеріалу потрібно було б додати ще по кілька речень і до кожного способу заміни прийменника ПО, і для ілюстрації синтаксичних відношень, які передаються за допомогою цього прийменника в українській мові.

П'яте місце посідає матеріал «Прийменник ПО в діловому мовленні» із сайту DilovaMova.com [15]. Впадає в око досить незначний обсяг матеріалу: два вступні речення й сім способів заміни прийменника ПО, в тому числі останній – це нормативне вживання цього прийменника в українській мові. Із метою ілюстрації теоретичного матеріалу подано кілька словосполук на кожний спосіб заміни. Далі наведені вправи, а вкінці – значний перелік складних випадків перекладу усталених прийменникових конструкцій ділового стилю, серед яких – кілька з прийменником ПО. Цей матеріал важко назвати статтею, швидше невелика довідка з кількома вправами й переліком прийменникових словосполук.

На шостому місці – наукова стаття Н. Левун, О. Степаненко «Українські прийменникові конструкції з ПО» [10] із збірника наукових праць «Український смисл» Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара. Матеріал опубліковано на сайті 28 листопада 2012 року. Ця наукова стаття написана відповідно до вимог, що висуваються до цього жанру. Тут йдеться саме про вживання прийменника ПО, матеріал багатий і добре структурований: спочатку подана характеристика прийменника ПО; далі названі синтаксичні відношення, які він передає, та подані приклади словосполук; розглянуті кількокомпонентні за будовою вторинні прийменники, до складу яких входить ПО (*по всій довжині, по дорозі від...*); наведені поради щодо того, з якими іменниками краще вживати прийменник ПО; подані відповідники російському прийменнику ПО в українській мові (названі російські та українські словосполуки). Укінці наведена думка відомого мовознавця С. Караванського з приводу того, що українцям характерне «закання», тобто майже автоматична заміна російського прийменника ПО українським прийменником ЗА. Стаття має багатий матеріал, проте складна для пересічного мовця з огляду на її власне науковий стиль із такими термінами, як-от: *первинний прийменник, вторинний прийменник, дублети, темпоральні відношення*.

На сьомому місці – «Особливості вживання деяких прийменників» з Офіційного сайту Української мови (як вони себе називають) [12]. Уживанню прийменника ПО тут присвячена незначна частина матеріалу на кілька абзаців, зокрема: зауваження з приводу того, що цей прийменник у літературній мові вживається дуже рідко, приклади його вживання із знахідним та місцевим відмінками, зокрема з погляду синтаксичних відношень (мета чи межа дії, місце або час дії, відношення до іншого предмета й спосіб дії). Далі «загальноприйнята» фраза «Часом цей прийменник вживають недоречно...» з вісьмома доволно підібраними прикладами. Насамкінець, зауваження з приводу того, що інколи прийменник ПО неправильно вживають із давальним відмінком, як-от: *видно по очам – видно по очах*. Загальне враження від матеріалу нівелює ще й підібраний шрифт, від якого в очах аж рябить. До того ж, в матеріалі немає жодних виділень, що могло б полегшити пошук відповідного матеріалу.

На восьмому місці – матеріал «Російський прийменник ПО» [16], оформлений у вигляді таблиці. Матеріал підібраний фахово, зокрема подані способи синонімічної заміни прийменника ПО в українській мові, але спосіб викладу – таблиця – ускладнює пошук відповідної інформації. Крім того, прикладів для ілюстрації теоретичних положень досить небагато.

На дев'ятому місці – матеріал «Прийменник: навчальні матеріали онлайн» [14]. Варто зазначити, що сайт <http://pidruchniki.com> відомий своїми високими рейтингами відвідуваності, проте матеріали не досить якісні. Так, у першому ж реченні про прийменник ПО допущено стилістичну помилку: «Вживання прийменника ПО *сполучено* з труднощами...». Далі подано способи заміни російських словосполук з прийменником ПО, щоправда до більшості способів дібрано лише по одному прикладу. Варто зауважити, що прийменник ПО пропонують залишити у словосполучі *по обидва боки*, хоча ми знаємо найкращий стилістичний варіант – *обабіч*. Укінці наведені кілька

прикладів синонімії прийменникових сполук, як-от: *по закону – за законом, відповідно до закону, згідно із законом, на підставі закону*. Загалом матеріал досить невеликого обсягу.

На десятому місці – наукова стаття М. Гнатюк «Особливості вживання деяких прийменникових конструкцій» [5] на сайті Науково-технічної бібліотеки Національного університету «Львівська політехніка». Наукова стаття написана відповідно до вимог, що висуваються до цього наукового жанру, зберігається в Мережі в форматі PDF, що дозволяє її цитувати з посиланнями на відповідну сторінку. Плюсами цієї статті можна вважати: багатий ілюстративний матеріал, зокрема й власний [5, с. 76]; корисні поради, зокрема щодо використання, якщо це можливо, безприйменникових конструкцій замість прийменникових (*сходами замість по сходах*); детально розписані способи заміни прийменника ПО в українській мові з винятками (*телефоном, поштою, але по радіо, по телебаченню*); «короткий перелік тих прийменникових конструкцій, які носії мови помилково вживають із прийменником ПО» [5, с. 77]. І далі наведені вже правильні словосполучки, класифіковані за різними синонімічними прийменниками. Варто зауважити, що пересічному мовцю буде трохи важко розібратися із науковим стилем статті, хоча поданим переліком можна досить просто скористатися.

Отже, з десяти проаналізованих електронних статей щодо вживання прийменника ПО в українській мові найбільш повними, на наш погляд, є чотири, зокрема: О. Лутчин «Вживання прийменника ПО», наша стаття «Культура мови: вживання прийменника ПО (Крок третій)», Н. Левун та О. Степаненко «Українські прийменникові конструкції з ПО» і М. Гнатюк «Особливості вживання деяких прийменникових конструкцій». Із названих статей пересічному читачу найкраще підходять лише перші дві, оскільки останні дві – це наукові статті, написані власне науковим стилем, й тому надто складні для нефахівця. Із шести матеріалів, що залишилися, лише два присвячені вживанню лише прийменника ПО, інші чотири – вживанню прийменників в українській мові, серед яких і прийменнику ПО. Найбільш примітивними, на наш погляд, є матеріали з таких сайтів: <http://www.dilovamova.com>, <http://pidruchniki.com> та <http://ukrainskamova.at.ua>. Не виправдала себе з погляду зручності використання таблиця як оригінальна форма подання матеріалу на сайті <http://cde.kpi.kharkov.ua>.

Із метою практичної ілюстрації вживання прийменника ПО в українській мові та способів його заміни наведемо наш матеріал із сайту «Моволюбам» [8] із внесеними певними стильовими правками.

Тож до основних способів правильної заміни прийменника ПО в українській мові належать такі:
ПО = ЗА

По всіх правилах – **за** всіма правилами;
по закону – **за** законом;
по здібностям – **за** здібностями;
по професії – **за** фахом;
по собівартості – **за** собівартістю.

Тож замість прийменника ПО вживаємо прийменник ЗА, якщо йдеться про якийсь принцип, критерій чи ознаку.

Наприклад: *Ми живемо за (якими принципами?) всіма правилами. За (якою ознакою?) музичними здібностями діти, які взяли участь у пісенному конкурсі, вигідно вирізняються на тлі своїх ровесників. Сьогодні досить складно випускникам вишів влаштуватися працювати за (яким критерієм?) фахом. Навряд чи виробники зацікавлені в продажу свого товару за (яким критерієм?) собівартістю.*

Як бачимо, в наведеному правилі поняття принципу, критерію, ознаки є синонімічними.
ПО = НА

По вигляду – **на** вигляд;
по власному розсуду – **на** власний розсуд;
по всіх фронтах – **на** всіх фронтах;
по цій темі – **на** цю тему;
по цілій земній кулі – **на** всій земній кулі (до речі, земну кулю не можна поділити на половинки, тому не цілій, а всій земній кулі).

Тут складніше виявити певні закономірності вживання прийменника НА, проте спробуємо це зробити.

Наприклад, зі значенням *місця*: *На жаль, за кожного нового уряду грабунок держави йшов на всіх фронтах*. Ця думка сьогодні поширена чи не *на всій земній кулі*.

Інші приклади: *На вигляд дівчині було років двадцять*. У цій ситуації краще приймати рішення *на власний розсуд*. *На цю тему вже писано-переписано студентських рефератів, проте нічого нового за останні роки так і не з'явилося*.

ПО = З

По безпеці й співробітництву – з безпеки й співробітництва;

по виплаті – з виплати;

по відповіді – з відповіді;

по всякому поводу – з усякого приводу;

по темі – з теми.

Наприклад: *В Європі вже вкотре засідає нарада з безпеки й співробітництва у відносинах між Україною та Росією*. *Заборгованість з виплати заробітної плати ще не досягла критичної межі терпіння працівників організації*. Як бачимо з *відповіді студента*, теоретичний матеріал з *теми* так і не потрапив йому на очі.

ПО = В (У)

По буднях – у будні дні;

по питанню – у справі;

по святах – у свята;

по справах служби – у службових справах.

Така заміна трапляється набагато рідше, ніж попередні. Проілюструємо на прикладах.

Наприклад: *І в будні, і в свята рідна українська оселя на гостей багата*. *У службових справах керівнику довелося побувати на Канарах*.

ПО = ЧЕРЕЗ

По незнанню – **через** незнання;

по неухважності – **через** неухважність;

по причині заморозків – **через** заморозки;

по сімейним обставинам – **через** сімейні обставини.

У цьому випадку заміни необхідно пам'ятати, що за допомогою прийменника ЧЕРЕЗ завжди передаємо відтінок причини.

Наприклад: *Через неухважність школяра його твір від сорому просто червоніє й буряковіє*. *Городні роботи просуваються досить кволо через пізні заморозки*. *Через сімейні обставини студентка пропустила заняття* (До речі, цей вислів частенько вживається в документах). Тож якщо в заяві чи в пояснювальній записці йдеться про причину, то вживається прийменник ЧЕРЕЗ, наприклад: *пропуск занять через хворобу*.

ПО = ДЛЯ

По веденню господарства – для ведення господарства;

по врятуванню річок – для врятування річок;

по розливу – для розливу;

по створенню нової філії – для створення нової філії.

Прийменник ДЛЯ допомагає передати мету дії, тобто відповісти на питання: «Для чого? Навіщо?».

Наприклад: *Для ведення домашнього господарства мамі трьох дітей просто необхідне планування розпорядку дня*. *Нещодавно на підприємстві була оновлена лінія для розливу «Миргородської»: тепер ми маємо більш якісну мінералку*. *Для створення нової філії керівництву довелося добре попрацювати, проте все виявилось даремно*.

ПО = ЩОДО

По виборах – **щодо** виборів;

по відзначенню – **щодо** відзначення;

по врегулюванню – **щодо** врегулювання;

по легалізації – **щодо** легалізації;

по поліпшенню роботи – щодо поліпшення роботи.

У цих прикладах з прийменником **ЩОДО** йдеться про певне відношення до якоїсь справи.

Наприклад: *Кампанія щодо виборів Президента України (хоча найкращий варіант – (перед)виборча кампанія) триває. Заходи щодо відзначення 20-річчя університету заплановані на 5 жовтня. Не завжди пропозиції щодо поліпшення роботи справді її покращують.*

ПО = безприйменникова конструкція

По виконанні завдання – виконавши завдання;

по крайній мірі – принаймні;

по пошті – поштою;

по сьогодні – сьогодні;

по тижням – тижнями;

по частинах – частинами;

по шляху технічного прогресу – шляхом.

У цій групі є різні приклади, тому спробуємо виділити такі закономірності.

По-перше, заміна прийменникових конструкцій з ПО дієприслівниковими зворотами, наприклад: *Закінчивши буденну роботу, можеш сміливо зайнятися улюбленою справою.*

По-друге, спосіб дії передається орудним відмінком без прийменника, наприклад: *Друзі передали свої документи (як? яким способом?) поштою. У банку домовилися про сплату боргу (як? яким способом?) частинами.*

По-третє, необхідно підбирати близькі безприйменникові варіанти, наприклад: *Над цією науковою проблемою вчені ламають голови вже багато років. Відчутні сьогодні патріотичні настрої серед молоді вселяють надію на краще майбутнє України.*

ПО = ПО

Й, нарешті, прийменник ПО залишається самим собою в тих випадках, коли позначає: 1) місце дії: *по діброві вітер вис...*; 2) час дії: *відпочили по обіді*; 3) мету дії: *пішли в поле по ромашки*; 4) способу дії: *читали по складах*; 5) міру чи кількість: *роздали по завданню*; 6) сферу діяльності: *поралися по господарству*.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Цей матеріал про вживання прийменника ПО опублікований на нашому сайті «Моволюбом», призначення якого – сприяти вивченню української мови всім мовцям – від дошкільнят і школярів до пересічних дорослих громадян, від нефхівців до високопрофесійних філологів.

Водночас проаналізовані нами електронні ресурси з такої популярної для культури мови теми, як вживання прийменника ПО, показали, що серед найпопулярніших за запитами матеріалів лише 40 % високоякісних, 20 % – призначених для фахівців, 30 % – задовільної якості й 30 % – низької якості за критеріями повноти охопленого матеріалу, методики його подання та наявності помилок. Перспективи подальших досліджень вбачаємо в аналізі електронних матеріалів як з питань вживання інших прийменників, так й інших проблем культури мови загалом.

Література

1. Азарова Л., П'яст Н., Радомська Л. Типові помилки у вживанні прийменників [Електронний ресурс] / Л. Азарова, Н. П'яст, Л. Радомська // Українська мова: складні вживання (найновіші рекомендації). – Режим доступу : http://posibnyky.vntu.edu.ua/u_m/3.htm.
2. Антисуржик. Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити / за заг. ред. О. Сербенської : посібник. – Львів : Світ, 1994. – 152 с.
3. Білоус М., Сербенська О. Екологія українського слова. Практичний словничок-довідник (2-ге вид., випр. і доп.) / М. Білоус, О. Сербенська. – Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2005. – 88 с.
4. Волощак М. Неправильно – правильно. Довідник з українського слововживання: за матеріалами засобів масової інформації (2-ге вид., доп.) / М. Волощак. – К. : Вид. центр «Просвіта», 2003. – 160 с.
5. Гнатюк М. Особливості вживання деяких прийменникових конструкцій [Електронний ресурс] / М. Гнатюк // HUMANITIES & SOCIAL SCIENCES. – 2009. – 14–16 травня. – С. 76–80. Режим доступу : <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/6584/1/27.pdf>.
6. Довідник з культури мови : посібник / С. Єрмоленко, С. Бибик, Н. Сологуб та ін. ; за ред. С. Єрмоленко. – К. : Вища шк., 2005. – 399 с.
7. Культура мови на щодень / Н. Дзюбишина-Мельник, Н. Дужик, С. Єрмоленко та ін. – 2-ге вид., доп. і випр. – К. : Довіра, 2002. – 169 с.

8. Культура мови: вживання прийменника ПО (Крок третій) [Електронний ресурс] // МОВОЛЮБАМ. – 2014. – 24 квітня. – Режим доступу : <http://l-ponomar.com/kultura-movy-vzhivannya-pryjmennyka-po-krok-tretij>.
9. Культура української мови : довідник / С. Єрмоленко, Н. Дзюбишина-Мельник, К. Ленець та ін. ; за ред. В. Русанівського. – К. : Либідь, 1990. – 304 с.
10. Левун Н., Степаненко О. Українські прийменникові конструкції з ПО [Електронний ресурс] / Н. Левун, О. Степаненко // Український смисл. – 2012. – 28 листопада. – Режим доступу : <http://ukrsence.com.ua/zmist-zhurnalu/ukra%D1%97niskij-smisl-1-2012/ukra%D1%97niski-prijmennikov-konstrukci%D1%97-z-po>.
11. Лутчин О. Вживання прийменника ПО [Електронний ресурс] / О. Лутчин // Народний оглядач. – 2013. – 30 квітня. – Режим доступу : <http://ar25.org/article/vzhivannya-pryjmennyka-po.html>.
12. Особливості вживання деяких прийменників [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Української мови. – Режим доступу : http://ukrainskamova.at.ua/publ/morfologija_i_pravopis/osoblivosti_vzhivannja_dejakikh_prijmennikov/6-1-0-147.
13. Пономарів О. Культура слова : Мовностилістичні поради : навч. посіб. / О. Пономарів. – 2-ге вид., стереотип. – К. : Либідь, 2001. – 240 с.
14. Прийменник [Електронний ресурс] // Навчальні матеріали онлайн. – Режим доступу : <http://pidruchniki.com/1890082251503/dokumentoznavstvo/prijmennik>.
15. Прийменник ПО в діловому мовленні [Електронний ресурс] // DilovaMova.com. – Режим доступу : <http://www.dilovamova.com>.
16. Російський прийменник ПО [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://cde.kpi.kharkov.ua/cdes/Yak/1_LP/P7_1.HTM.
17. Усталені прийменникові конструкції в діловому мовленні [Електронний ресурс] // Віртуальний університет ЛДУ БЖД. – 2013. – 19 травня. – Режим доступу : <http://ubgd.lviv.ua/moodle/mod/page/view.php?id=7551&inpopup=1>.
18. Фаріон І. Мовна норма: знищення, пошук, віднова (культура мовлення публічних людей) : монографія / І. Фаріон. – 3-тє вид., доп. – Івано-Франківськ : Місто НВ, 2013. – 332 с.

References

1. Azarova L., Piast N., Radomska L. Typovi pomylky u vzhivanni pryimennykiv [Elektronnij resurs] / L. Azarova, N. Piast, L. Radomska // *Ukrainska mova: skladni vzhivannia (nainovishi rekomendatsii)*. – Rezhim dostupu : http://posibnyky.vntu.edu.ua/u_m/3.htm.
2. Antysurzhyk. Vchymosia vvichlyvo povodytys i pravylnu hovoryty / za zah. red. O. Serbenskoi : posibnyk. – Lviv : Svit, 1994. – 152 s.
3. Bilous M., Serbenska O. Ekolohiia ukrainskoho slova. Praktychnyi slovnychok-dovidnyk (2-he vyd., vypr. i dop.) / M. Bilous, O. Serbenska. – Lviv : Vydavnychiy tsentr LNU im. Ivana Franka, 2005. – 88 s.
4. Voloschak M. Nepravylno – pravylno. Dovidnyk z ukrainskoho slovovzhivannia: za materialamy zasobiv masovoi informatsii (2-he vyd., dop.) / M. Voloschak. – K. : Vyd. tsentr «Prosvita», 2003. – 160 s.
5. Hnatiuk M. Osoblyvosti vzhivannia deiakykh pryimennykovykh konstruksii [Elektronnij resurs] / M. Hnatiuk // *HUMANITIES & SOCIAL SCIENCES*. – 2009. – 14–16 travnia. – S. 76–80. – Rezhim dostupu : <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/6584/1/27.pdf>.
6. Dovidnyk z kultury movy : posibnyk / S. Yermolenko, S. Bybyk, N. Solohub ta in. ; za red. S. Yermolenko. – K. : Vyscha shk., 2005. – 399 s.
7. *Kultura movy na schoden* / N. Dziubyslyna-Melnyk, N. Duzhyk, S. Yermolenko ta in. – 2-he vyd., dop. i vypr. – K. : Dovira, 2002. – 169 s.
8. *Kultura movy: vzhivannia pryimennyka PO (Krok tretii)* [Elektronnij resurs] // МОВОЛЮБАМ. – 2014. – 24 kvitnia. – Rezhim dostupu : <http://l-ponomar.com/kultura-movy-vzhivannya-pryjmennyka-po-krok-tretij>.
9. *Kultura ukrainskoi movy : dovidnyk* / S. Yermolenko, N. Dziubyslyna-Melnyk, K. Lenets ta in. ; za red. V. Rusanivskoho. – K. : Lybid, 1990. – 304 s.
10. Левун Н., Степаненко О. Українські прийменникові конструкції з ПО [Elektronnij resurs] / N. Levun, O. Stepanenko // *Ukrainskyi smysl*. – 2012. – 28 lystopada. – Rezhim dostupu : <http://ukrsence.com.ua/zmist-zhurnalu/ukra%D1%97niskij-smisl-1-2012/ukra%D1%97niski-prijmennikov-konstrukci%D1%97-z-po>.
11. Лутчин О. *Vzhivannia pryimennyka PO* [Elektronnij resurs] / O. Lutchyn // *Narodnyi ohliadach*. – 2013. – 30 kvitnia. – Rezhim dostupu : <http://ar25.org/article/vzhivannya-pryjmennyka-po.html>.
12. *Osoblyvosti vzhivannia deiakykh pryimennykiv* [Elektronnij resurs] // Ofitsiyni sait Ukrainskoi movy. – Rezhim dostupu : http://ukrainskamova.at.ua/publ/morfologija_i_pravopis/osoblivosti_vzhivannja_dejakikh_prijmennikov/6-1-0-147.
13. *Ponomariv O. Kultura slova : Mownostylistychni porady : navch. posib.* / O. Ponomariv. – 2-he vyd., stereotyp. – K. : Lybid, 2001. – 240 s.

14. Pryimennyk [Elektronnij resurs] // Navchalni materialy onlain. – Rezhim dostupu : <http://pidruchniki.com/1890082251503/dokumentoznavstvo/prymennik>.
15. Pryimennyk PO v dilovomu movlenni [Elektronnij resurs] // DilovaMova.com. – Rezhim dostupu : <http://www.dilovamova.com>.
16. Rosiiskiyi prymennyk PO [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu : http://cde.kpi.kharkov.ua/cdes/Yak/1_LP/P7_1.HTM.
17. Ustaleni prymennykovyi konstruksii v dilovomu movlenni [Elektronnij resurs] // Virtualnyi universytet LDU BZhD. – 2013. – 19 travnia. – Rezhim dostupu : <http://ubgd.lviv.ua/moodle/mod/page/view.php?id=7551&inpopup=1>.
18. Farion I. Movna norma: znyschennia, poshuk, vidnova (kultura movlennia publicnykh liudei) : monohrafiia / I. Farion. – 3-tie vyd., dop. – Ivano-Frankivsk : Misto NV, 2013. – 332 s.

Пономаренко Л. Г. Электронные материалы по культуре украинского языка (на примере употребления предлога ПО). Проанализировано дополнительные возможности повышения культуры речи, которые получают носители украинского языка путем использования языковых электронных материалов, предоставленных поисковой системой Google на соответствующий запрос. Употребление предлога ПО – одна из наиболее показательных тем культуры украинского языка (наиболее типичные ошибки в употреблении предлогов в украинском языке под воздействием русского случаются с этим предлогом). Выяснено, что среди представленных поисковой системой Google первых десяти электронных ресурсов высококачественных менее половины, из которых еще половина – научные статьи для специалистов. Для рядового читателя остается треть материалов удовлетворительного качества и еще одна треть – низкого качества.

Ключевые слова: информационные технологии, культура украинского языка, поисковая система Google, электронные материалы, употребление предлога ПО.

Ponomarenko L. G. Electronic Resources to the Discipline Culture of the Ukrainian Language (For example, the Use of the Preposition ON). The paper analyzes the ways of increasing of Ukrainian speakers' speech accuracy by using language electronic materials provided by the Google search engine on request. The use of the preposition ON has been chosen as a subject of study because it is one of the most vivid markers of the accuracy in Ukrainian in comp. The typical mistakes in the use of the preposition ON can be explained by the influence of the Russian language. The analyses of the eresources from the Google demonstrated the low quality of them. Half of the first ten analysed resources were of no good quality and three of them were scientific articles written for specialist. Thus, an average reader can enjoy only one third of good quality materials and two thirds of poor ones.

Keywords: information technologies, the discipline of the Ukrainian language, searching system of Google, electronic materials, the use of the preposition ON.

Адреса для листування: lupon2006@mail.ru

УДК: 070.431:316.77[477]

Мирослава Чабаненко – кандидат наук із соціальних комунікацій,
доцент кафедри журналістики факультету журналістики
Запорізького національного університету

Удосконалення прийомів роботи запорізької преси в Інтернеті

Стаття зосереджена на процесах, що відбуваються в галузі преси під впливом наступу Інтернету. Здійснено порівняння ставлення газетярів до можливостей роботи в Мережі на основі аналізу контенту сайтів, які належать періодичним друкованим виданням Запоріжжя та Запорізької області. Розглянуто зовнішній вигляд, технічне виконання і структуру інтернет-видань, різноманіття форматів, що їх застосовують журналісти у своїх публікаціях. З'ясовано, що лише деякі редакції газет і журналів приділяють належну увагу розвитку власних сайтів, стежачи за технічними новинками та впроваджуючи їх у життя. Більшість сайтів преси змінюються повільно, також існує тенденція до закриття сайтів газет/журналів і зростання конкуренції між ними й суто мережевими виданнями; нові проекти тяжіють до бімедіа.

Ключові слова: преса, Інтернет, друковані видання, мережеві видання, конвергентність.